Markkinoiden myllerryksessä on pysyttävä ajan tasalla

25.8.2020 – Analyysi – Rahapolitiikka

Niko Herrala
Toimistopäällikkö

Rahoitusmarkkinoiden seuranta on tärkeä osa rahapolitiikan päätösten valmistelua ja niiden toimeenpanon seurantaa, sillä rahoitusmarkkinoilta saatava tieto antaa vihjeitä talouden tilasta ja rahoitusoloista. Erityisesti kriiseissä rahoitusmarkkinoiden seurannan merkitys korostuu, sillä orastavat ongelmat taloudessa ja rahoitusjärjestelmässä näkyvät yleensä ensimmäisenä rahoitusmarkkinoilla.

Rahoitusmarkkinoiden seuranta tukee rahapoliittista päätöksentekoa

Rahoitusmarkkinat tarjoavat tärkeitä vihjeitä talouden tilasta ja näkymistä, vaikka ne eivät aina kuvaa taloutta luotettavasti, sillä rahoitusmarkkinoiden toimintaan ja hinnoitteluun liittyy myös paljon teknisiä ja psykologisia elementtejä.

Rahoitusmarkkinoilla noteerattavien instrumenttien hinnat ja määrät ovat myös tärkeä tekijä keskuspankin arvioidessa rahoitusoloja eli sitä, millä ehdoilla ja missä määrin

rahoitusta on saatavilla yrityksille, kotitalouksille, pankeille ja valtiolle.

Rahoitusolot ovat puolestaan keskeinen tekijä talouden toimeliaisuuden ja viime kädessä inflaation kehityksessä, jonka ohjaaminen hintavakaustavoitteen mukaisesti on EKP:n ensisijainen tehtävä. Tavallisesti EKP:n neuvosto ohjaa rahoitusoloja ohjauskorolla. Tarpeen vaatiessa ohjauskoron lisäksi käytetään arvopaperiostoja, luotto-operaatioita ja ennakoivaa viestintää.

Rahoitusmarkkinajännitteet voivat kuitenkin vaikeuttaa EKP:n neuvoston tavoitteleman rahapolitiikan välittymistä talouteen. Esimerkiksi riskilisien kasvu voi johtaa markkinakorkojen liialliseen nousuun ja rahoitusolojen kiristymiseen. Tällöin voi olla tarpeen rahoitusmarkkinajännitteiden lievittäminen rahapolitiikan epätavanomaisilla työkaluilla, kuten kohdennetuilla arvopaperiostoilla tai pitkillä ja edullisilla luotto-operaatioilla.

Rahoitusmarkkinat ovat siis tärkeä rahapolitiikan välittymiskanava. Rahapolitiikka vaikuttaa suoraan ja välillisesti kaikkiin rahoitusmarkkinoiden osa-alueisiin. Näin ollen rahoitusmarkkinoiden tilan, näkymien ja odotusten kartoitus ja analysointi ovat tärkeä osa rahapoliittisten päätösten valmistelua ja seurantaa.

Rahapolitiikan valmistelun ja seurannan lisäksi markkinaseurantaa hyödynnetään myös Suomen Pankin rahoitusvakaustehtävien hoidossa ja Finanssivalvonnassa.

Rahoitusmarkkinatilanne elää jatkuvasti

Rahoitusmarkkinoilla sattuu ja tapahtuu koko ajan. Globaalit rahoitusmarkkinat pyörivät kellon ympäri, ja markkinoita liikuttavia uutisia tulee jatkuvasti.

Suomen Pankki toimii tiiviissä vuorovaikutuksessa markkinatoimijoiden kanssa. Markkinaseurantaa tehdään erilaisten uutis- ja markkinatietojärjestelmien avulla sekä keskustelemalla suomalaisten ja kansainvälisten markkinatoimijoiden kanssa rahoitusmarkkinoista. Keskeinen tavoite on suodattaa ja tiivistää informaatiotulvasta selkeitä ja EKP:n rahapolitiikan kannalta keskeisiä viestejä.

Erityinen haaste markkinaseurannassa on seurantakentän laajuus. EKP:n rahapolitiikan kannalta olennaisia rahoitusmarkkinainstrumentteja ja ilmiöitä löytyy nimittäin niin korko-, valuutta-, osake- kuin hyödykemarkkinoiltakin. Seuranta ei myöskään rajoitu alueellisesti ainoastaan euroalueeseen vaan se kohdistuu myös muihin kehittyviin talouksiin, kuten Yhdysvaltoihin, Isoon-Britanniaan ja Japaniin, sekä suurimpiin kehittyviin talouksiin, kuten Kiinaan, Intiaan, Venäjään ja Brasiliaan.

Rahoitusmarkkinamuuttujien ohella seurataan euroalueen kannalta merkittävien maiden raha- ja talouspolitiikkaa, kansainvälistä politiikkaa, talousdataa ja mahdollisia riskejä. Rahoitusmarkkinoiden tilan kuvaamisen lisäksi seurannassa ja analyysissä pyritään arvioimaan myös rahoitusmarkkinoiden kehitystä tulevaisuudessa ja muutosten mahdollisia vaikutuskanavia. Markkinoilla on lukuisia instrumentteja, jotka ennakoivat markkinatoimijoiden käsityksiä tulevasta.

Erityinen huomio markkinaseurannassa kohdistuu markkinaodotuksiin EKP:n

rahapolitiikasta. Vaikka markkinaodotukset eivät ohjaa EKP:n rahapolitiikkaa, on rahapoliittisia päätöksiä tehtäessä tärkeää tiedostaa, mitä markkinatoimijat odottavat, sillä rahoitusmarkkinoilla kunakin ajankohtana vallitseva tila heijastaa keskeisesti odotuksia tulevasta. Rahapoliittisten päätösten jälkeen puolestaan seurataan tarkasti päätösten ja niiden toimeenpanon vaikutusta rahoitusmarkkinoihin.

Rahoitusmarkkinoita seurataan sekä reaaliaikaisesti että myös pureutumalla ajankohtaisiin ilmiöihin ja teemoihin. Päivittäisillä katsauksilla ja tarvittaessa lähetettävillä tiedotteilla ylläpidetään tilannekuvaa, kun taas syvällisemmällä analyysillä taustoitetaan ja tutkitaan EKP:n rahapolitiikan kannalta olennaisia ilmiöitä ja teemoja. EKP:n neuvoston kokousten alla käydään rahoitusmarkkinoiden tila, näkymät ja odotukset tarkasti läpi.

Rahoitusmarkkinoiden seuranta korostuu kriiseissä

Koronakriisin aikana rahoitusmarkkinaliikkeet olivat poikkeuksellisen rajuja, ja EKP:n rahapolitiikan tuli reagoida nopeasti rahapolitiikan keventämiseksi ja rahapolitiikan välittymisen varmistamiseksi. Esimerkkinä markkinaliikkeistä kuviossa 1 näkyy, kuinka euroalueen osakkeiden päivävaihtelu kasvoi huimasti. Heikoimpina päivinä kurssilaskua tuli yli 12 % ja parhaimpina nousua puolestaan yli 9 %. Vaihtelu oli suurempaa ja pörssien syöksy nopeampaa kuin jopa finanssikriisin aikana.

Kuvio 1

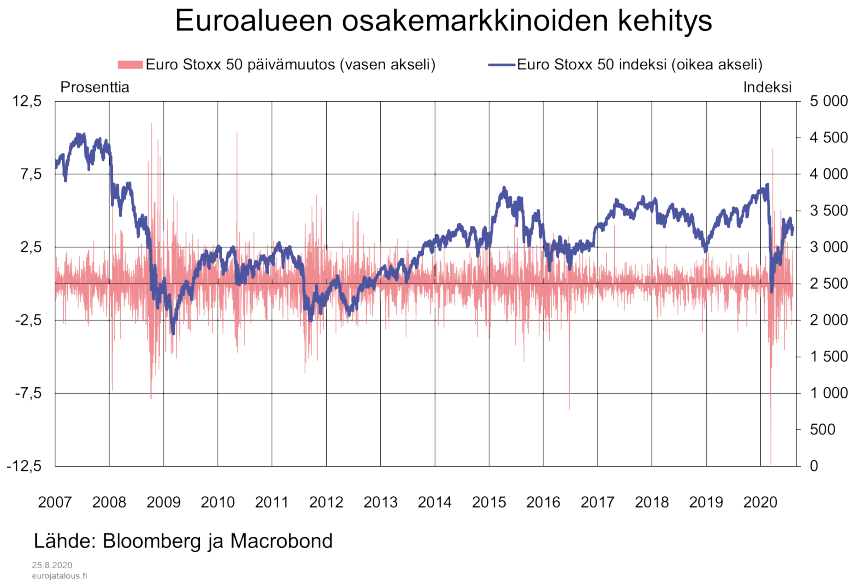

Ajantasainen tilannekuva ja rahoitusmarkkinajännitteiden paikantaminen olivat tärkeässä roolissa EKP:n rahapoliittisia päätöksiä valmisteltaessa ja toteutettaessa. Rahoitusmarkkinoita seurattiinkin tarkasti aamusta iltaan. Sittemmin tilanne rahoitusmarkkinoilla on rauhoittunut, ja markkinaseurannan fokus on siirtynyt rahapoliittisten päätösten vaikutuksiin rahoitusmarkkinoilla. Tilannetta pidetään kuitenkin yhä tarkasti silmällä, sillä epävarmuus taloudessa ja rahoitusmarkkinoilla on poikkeuksellisen suurta.

Avainsanat

korona, rahoitusmarkkinat, rahapolitiikka